

Landelijk Congres * Jubileum editie

Moderne Dementiezorg

* *Innovaties in de zorg voor mensen met dementie*

25 november 2013 - NBC in Nieuwegein

Met speciale aandacht voor:

- Thuis en intramuraal
- Wetenschap en praktijk
- Cure en care
- Formele en informele zorg
- Nederland en België

Stel
uw eigen
programma
samen uit 70
verschillende
sessies

Inschrijven: www.studiearena.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Werkvormen	4
Social Media	4
Programma	5
Themalijnen overzicht	6
• Mantelzorg	8
• Informele zorg	8
• Zelfredzaamheid en zelfregie	9
• Dagvoorzieningen	9
• Casemanagers	10
• Dementievriendelijke gemeenschap	10
• Gedrag	11
• Onderzoek en medicatie	11
• Speciale cliëntgroepen	12
• Jongdementeren	12
• Communicatie en verleiding	13
• Zintuigen en emotielevens	13
• Kunst, muziek en theater	14
• Apps, E-learning en scholing	14
• Bewegen	15
• Architectuur en inrichting	15
• Dementie in beeld	16
• Diverslijnen	16
• Pleinsessies	17
Informatie afzenders	18
Algemene informatie	19

Moderne Dementiezorg

** Innovaties in de zorg voor mensen met dementie*

StudieArena en zorginnovatiebureau DAZ organiseren i.s.m. het Alzheimercentrum van het VU medisch centrum, Alzheimer Nederland, het Trimbos-instituut en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen op 25 november 2013 de vijfde editie van het Landelijk Congres Moderne Dementiezorg.

Wij bieden u een gevarieerd congresprogramma waarin vernieuwende ontwikkelingen uit de dagelijkse dementiepraktijk worden gecombineerd met de laatste inzichten uit wetenschappelijk onderzoek. Speciale aandacht gaat uit naar wat mensen met dementie nog *wel* kunnen.

In het jubileumprogramma is bijzondere aandacht voor diverse inspirerende dementieprojecten uit België, waarbij beeldvorming rond dementie een centraal thema is. Ook zijn er meerdere deelsessies over mantelzorg en informele zorg, een actueel politiek thema. Dit congres kenmerkt zich door de vele disciplines die elkaar ontmoeten en inspireren. Afgelopen jaar bezochten ruim 900 deelnemers het congres.

Naast enkele prominentie plenaire sprekers omvat het programma maar liefst 70 verschillende sessies. Hieruit kunt u uw eigen congresprogramma samenstellen met uiteenlopende werkvormen. Ook de informatiemarkt is dit jaar groter en thematisch ingericht.

De 70 verschillende sessies zijn verdeeld naar de volgende thema's:

- Mantelzorg
- Informele zorg
- Zelfredzaamheid en zelfregie
- Dagvoorzieningen
- Casemanagers
- Dementievriendelijke gemeenschap
- Gedrag
- Diagnose en medicatie
- Speciale cliëntgroepen
- Jongdementeren
- Communicatie en verleiding
- Zintuigen en emotielevens
- Kunst, muziek en theater
- Apps, E-learning en scholing
- Bewegen
- Architectuur en inrichting
- Dementie in beeld
- Diverslijn
- Pleinsessies

Voor uw aanmelding of meer informatie over de bijeenkomsten van StudieArena verwijzen wij u graag naar onze website: www.studiearena.nl

Werkvormen

U kunt uw eigen eigen congresprogramma samenstellen door een keuze te maken uit maar liefst 70 verschillende en inspirerende sessies. De sessies worden in verschillende werkvormen aangeboden, te weten:

W Workshop - Na een toelichting over een praktijk voorbeeld of onderzoek wordt u uitgedaagd tot actieve deelname.	P Pleinsessie - Op een thematisch deel van de informatiemarkt bezoekt u onder leiding van een gids diverse stand- en posterpresentaties.
I Inspiratiesessie - Ga samen met u mede-deelnemers de onbewandelde paden op. Brainstorm, zoek naar mogelijkheden, uitdagingen en oplossingen.	Dementie in beeld - Aan de hand van film-materiaal worden diverse thema's belicht. Laat u verrassen en discusieer mee.
D Debat - U gaat met elkaar in discussie over soms controversiele thema's, onder leiding van een ervaren en deskundige gespreks-leider. Let op: voor de debatten geldt een gelimiteerd aantal deelnemers. Vol=vol.	B Belgische sessie - In deze sessies is bijzondere aandacht voor inspirerende dementieprojecten uit België, waarbij taboe en beeldvorming rond dementie centrale thema's zijn.

Social Media

Voorafgaand en tijdens het congres kunt u ook via de sociale media kennis maken met vernieuwende onderwerpen, projecten en actueel wetenschappelijk onderzoek. Deel uw mening, kennis of start zelf een discussie.

 Twitter: @studiearena - #mdcongres
Twitter over en tijdens het congres Moderne Dementiezorg #mdcongres. Deel uw persoonlijke mening, tips en ervaringen als het gaat om innovaties in dementiezorg.

 Linkedin-groep: Moderne Dementiezorg
In onze LinkedIn groep 'Moderne Dementiezorg' kunt u voorafgaand aan het congres reeds kennismaken en kennisdelen. Discussieer mee en laat u inspireren door vernieuwende praktijkvoorbeelden en actueel wetenschappelijk onderzoek.

Programma

09:00 uur	Ontvangst/registratie & Kennismarkt
09:30 uur	Start plenair ochtendprogramma Dementiezorg in internationaal perspectief Internationaal is er veel aandacht voor dementieonderzoek. Welke ontwikkelingen zijn hoopvol en vernieuwend? Hoe vooruitstrevend is Nederland in internationaal perspectief? Ook in Nederland, binnen het Deltaplan Dementie, bundelen vooraanstaande wetenschappers, zorgverleners en ondernemers nationaal en internationaal hun krachten om oplossingen te vinden voor de patiënt van vandaag en de patiënt van morgen. Hoe verloopt de eerste uitrol van het Deltaplan Dementie en wat kunnen wij de komende periode verwachten? <i>Prof.dr. Philip Scheltens, hoogleraar Cognitieve Neurologie en directeur Alzheimercentrum VUmc</i> Toegenomen emotielevens Mensen met dementie krijgen een intensiever gevoels- en emotielevens. Hierdoor doen zij meer op intuïtie. Dit geldt zowel voor hun gedrag als bijvoorbeeld voor de manier waarop zij dagelijkse handelingen verrichten en zich door een ruimte begeven. Waardoor neemt het gevoels- en emotielevens toe? Wat betekent dit voor de omgang met mensen met dementie? <i>Lenie Vermeer, GZ-psycholoog Trimbos-instituut en Lelie Zorggroep</i>
10:15 uur	Koffie-/theepauze & Informatiemarkt
10:35 uur	Ronde 1 * Maak uw keuze uit één van de 18 sessies
11:35 uur	Wisseling sessies
11:45 uur	Ronde 2 * Maak uw keuze uit één van de 18 sessies
12:45 uur	Lunch & Informatiemarkt
13:45 uur	Start plenair middagprogramma Dementievriendelijke gemeenschap De Vlaamse overheid zet met haar beleid sterk in een dementievriendelijke gemeenschap. Waarom en hoe stimuleert de overheid een positieve beeldvorming en welke resultaten zijn er inmiddels bereikt? <i>Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (uitgenodigd)</i> Music For Life - Follow Me Het taboe rond dementie doorbreken en inzetten op een positieve beeldvorming, dat was het doel van de bijzondere Belgische campagne Music For Life. Speciale aandacht ging uit naar de afsluiting van de campagne met een onvergetelijk optreden van De Betties in het Sportpaleis in Antwerpen. Een bijzonder optreden met een indrukwekkende voorbereiding waarin duidelijk wordt wat muziek kan doen voor mensen met dementie en hun omgeving. Want zingen geeft mensen met dementie letterlijk en figuurlijk een stem, werkt therapeutisch en draagt bij tot de destigmatisering van het ziektebeeld dementie.
14:45 uur	Ronde 3 * Maak uw keuze uit één van de 18 sessies
15:45 uur	Koffie-/theepauze & Informatiemarkt
16:00 uur	Ronde 4 * Maak uw keuze uit één van de 18 sessies
17:00 uur	Netwerkborrowel & Informatiemarkt

Themalijnen

Ronde 1 - 🕒 10.35 uur

Ronde 2 - 🕒 11.45 uur

Mantelzorg	1.1	Social fitness van mantelzorgers	W	2.1	Volhoudtijd van mantelzorger	W
Informele zorg	1.2	Inzet van vrijwilligers	W	2.2	Buddy's	I
Zelfredzaamheid en zelfregie	1.3	Cliënt in regie	W	2.3	Zelfregie in een grootschalige setting	W
Dagvoorzieningen	1.4	Vernieuwing dagbehandeling	W	2.4	Odensehuis	W
Casemanagers	1.5	Vroeg interventies door casemanagers	W	2.5	Rol casemanager bij overdracht intramuraal	I
Dementievriendelijke gemeenschap	1.6	Vergeet dementie, onthou mens	B W	2.6	Samenwerken in de gemeente	W
Gedrag	1.7	Stemmingsmanagement	W	2.7	Interventieplan bij moeilijk hanteerbaar gedrag	W
Onderzoek en medicatie	1.8	Inzet van psychofarmaca	W	2.8	Medicatieveiligheid thuis	W
Speciale cliëntgroepen	1.9	Dementie met Lewy Bodies	W	2.9	Frontotemporale dementie	W
Jong dementeren	1.10	Jongdementie	W	2.10	Kwaliteit van zorgaanbod	I
Communicatie en verleiding	1.11	Motiverende gespreksvoering	W	2.11	Kunst van het verleiden	W
Zintuigen en emotielevens	1.12	Visuele problemen	W	2.12	Invloed van geuren	W
Kunst, muziek en theater	1.13	Contactbevorderende benadering	W	2.13	Stem van ons geheugen	B W
Apps, E-learning en scholing	1.14	Apps en dementie	I	2.14	E-learning voor dummies	I
Bewegen	1.15	Toegevoede waarde van bewegen	W	2.15	Loop patronen en valanalyse	I
Architectuur en inrichting						
Dementie in beeld	1.17	Beeldvorming en bejegening	👤 D	2.17	Dementie en euthanasie	👤 D
Diverslijnen	1.18	Geen gesloten afdelingen meer	D	2.18	Onvrijwillige zorg	D
Plein sessies	1.19	Bewegen	P	2.19	Hulpmiddelen	P

3.1	De zorgverlener als mantelzorger	I	4.1	Mantelzorg samenspel	W	8
3.2	Generaties verbinden	I	4.2	Meer informele zorg in verpleeghuizen	D	8
3.3	Versterken eigen netwerk	W	4.3	Grenzen aan (vraaggestuurde) zorg	D	9
3.4	DemenTalent	W	4.4	Allochtonen	I	9
3.5	Shared Decision Making	W	4.5	Houdt casemanagement stand?	D	10
3.6	Dementievriendelijke gemeente	B W	4.6	Dementievriendelijk ondernemen	W	10
3.7	Dementie en depressie	W	4.7	Let's talk about sex	W	11
3.8	Wetenschappelijk onderzoek: wat hebben we geleerd?	W	4.8	Zicht op nieuwe medicijnen?	W	11
3.9	Vasculaire cognitieve stoornissen	W	4.9	Dementie en psychiatrie	W	12
3.10	Dagbehandeling voor mensen met jongdementie	W	4.10	Intramurale zorg voor jong dementerenden	W	12
3.11	Communicatie met diep dementerenden	W	4.11	In gesprek over dementie	W	13
3.12	Tastzin	I	4.12	Dementie en humor	W	13
3.13	Radio Remember en Muziek op Maat	W	4.13	Meerwaarde van kunst	B W	14
3.14	Innovatie in dementieonderwijs	I	4.14	Leren van de cliënt	W	14
						15
3.16	Omgeving en dementie	W	4.16	Ik wil naar buiten	I	15
3.17	Music For Life	B 🎭 I	4.17	Moderne technische dementieoplossingen	🎭 D	16
3.18	Crisishulp	D	4.18	Honden en dementie een goede match!	I	16
3.19	Communicatie en activiteiten	P				17

Mantelzorg

	Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.1 Social fitness van mantelzorgers W	In Nijmegen en Deventer loopt het onderzoeksproject 'Social Fitness study'. Een zelfmanagementprogramma met als doel mensen met dementie en hun mantelzorgers sociaal actief te krijgen of te houden. In dit multidisciplinaire programma worden zij ondersteund en getraind door een ergotherapeut, fysiotherapeut en een welzijnswerker. Tijdens deze sessie krijgt u een inkijk in de eerste onderzoeksresultaten. Denk mee over mogelijke vervolgstappen en deel uw praktijkervaring!	Hanneke Donkers, onderzoeker UMC St Radboud Nijmegen en Prof. dr. Myrra Vernooij-Dassen, hoogleraar Psychosociale Aspecten van Zorg voor Kwetsbare ouderen en hoofd Radboud Alzheimer Centrum
11.45 uur	2.1 Volhoudtijd van mantelzorger W	Hoe lang houdt een mantelzorger de zorg voor een demente naaste vol en is dit meetbaar? Ja, zegt Achmea. De verzekeraar heeft deze 'volhoudtijd' gemeten in het project 'Uitkomsten van zorg voor mensen met dementie'. Uit het onderzoek blijkt hoe waardevol het is als casemanagers zich richten op de 'volhoudtijd' van mantelzorgers. Heeft dit onderzoek de zorg voor mantelzorgers veranderd? Hierover gaan wij met elkaar in gesprek.	Marleen van Oirsouw, programmamanager Achmea en Lies van Warendorp, casemanager Lekstroom
14.45 uur	3.1 De zorgverlener als mantelzorger I	Veel mensen die in de zorg werken zijn ook mantelzorger. Deelnemers van deze sessie gaan met elkaar op zoek naar de randvoorwaarden om het werken in de zorg en het mantelzorgen goed te kunnen combineren. We maken daarbij gebruik van verschillende onderzoeksresultaten.	Anne-Marie Bruijs, medewerker Belangenbehartiger en Zorgvernieuwing Alzheimer Nederland
16.00 uur	4.1 Mantelzorg samenspel W	Goede zorg vraagt om samenspel tussen zorgverleners en mantelzorgers. Het Mantelzorgspel helpt hierbij. Deelnemers aan het project Kapstok, uit de gemeente Emmen, vertellen hoe zij het spel gebruiken. Na een succesvolle pilot in de huisartspraktijk zijn zij aan de slag gegaan om mantelzorgondersteuning en samenwerking tussen eerstelijns zorgverleners, thuiszorg en vrijwilligersorganisaties te verbeteren. Natuurlijk gaat u ook zelf het spel spelen!	Marianne Nijhout, projectleider Kapstok Emmen en Geraldine Visser, ontwikkelaar Mantelzorgspel en docent Toegepaste Gerontologie Windesheim

Informele zorg

	Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.2 Inzet van vrijwilligers W	Hoe zet je vrijwilligers op een goede manier in bij mensen met dementie? Waar liggen de grenzen en verantwoordelijkheden, hoe dek je dit juridisch af? Maar ook, hoe stem je op een goede manier af met professionals en mantelzorgers? Hulpdienst Nijmegen is een goed voorbeeld waarbij men samenwerkt met alle betrokken partijen. Zij hebben een succesvolle manier gevonden om vrijwilligers in te zetten bij mensen met dementie. Tijdens deze sessie leert u hier meer over en gaat u aan de hand van casuïstiek met elkaar in gesprek.	Wendy van Lier, programmamedewerker kwaliteit en innovatie chronisch zieken Vilans en Annemarie Bouwkamp, directeur Hulpdienst Nijmegen
11.45 uur	2.2 Buddy's I	In Den Haag wordt al 25 jaar succesvol gewerkt met buddy's. Eén op één ondersteuning door een professioneel getrainde vrijwilliger. Het buddyprogramma voor mensen met dementie is onlangs geactualiseerd. In deze inspiratiesessie delen de projectleider, een buddy en maatje (persoon met dementie) hun ervaringen.	Annechien Rolloos, coördinator buddy dementiezorg i.s.m. een buddy en maatje
14.45 uur	3.2 Generaties verbinden I	Generaties aan elkaar verbinden is leuk! Hoe kunnen wij dat nog vaker en meer gaan doen? In deze sessie presenteren we drie inspirerende praktijkvoorbeelden in korte en dynamische Pecha Kucha-presentaties. Deze gaan over projecten waarbij mensen met dementie activiteiten ondernemen met basisschoolkinderen, middelbare scholieren en studenten. Na de presentaties gaan wij met elkaar op zoek naar kansen voor meer van zulke initiatieven.	Peter Bakens, docent HBO-V Haagse Hogeschool en Iris Partouns, Alzheimercentrum Limburg en Shirley Hagen, teamleidster PG kleinschalig wonen, Zorggroep Apeldoorn
16.00 uur	4.2 Meer informele zorg in verpleeghuizen D	De zorg in verpleeg- en verzorgingshuizen kan niet zonder de inzet van familie en vrijwilligers. Dat is niet overal makkelijk te organiseren. Hoe krijgen we meer familieleden en vrijwilligers betrokken bij de uitvoering van de professionele zorg? Wie moet dat organiseren? Welke drempels moeten we wegnemen? Wat zijn belangrijke randvoorwaarden? Een debat over informele zorg in het verpleeghuis.	Debatleider: Ron Groothuis, locatiemanager Randerode Revalidatie, locatiemanager Dagbehandelingen en manager Innovatie en Communicatie Zorggroep Apeldoorn

Zelfredzaamheid en zelfregie

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.3 Cliënt in regie Bij Archipel in Eindhoven stelt de cliënt met dementie zelf zijn eigen dagbestedingsarrangement samen. Er is een groot aanbod van activiteiten, ook buitenshuis, dat steeds weer wordt aangepast op basis van vragen van cliënten. De cliënt betaalt, eventueel verreken met de rechten uit een indicatiestelling, voor de gewenste dagbesteding. Regie bij de cliënt; wat vraagt deze nieuwe, toekomstbestendige opzet van dagbesteding van de organisatie, medewerkers en de betrokken familie en mantelzorgers? Een kijkje in de keuken.	Hans Hendriks, programmamanager Cliënt in Regie en Lisette van Druenen, manager dagbesteding en woonondersteuning Archipel Zorggroep
11.45 uur	2.3 Zelfregie in een grootschalige setting Mensen met dementie hebben recht op een goede kwaliteit van leven. Eigen regie van bewoners maakt het verschil. Het is daarom belangrijk mensen hiertoe uit te rusten en te motiveren. Hoe zorgen we ervoor dat ook kwetsbare ouderen voldoende regie over hun eigen leven ervaren? Hoe kunnen zij hun leven naar eigen wens vormgeven, ook in een grootschalige setting? Een sessie over het behouden en bevorderen van zelfregie	Angèle Jonker, directeur woonzorgboerderij St. Jonkerszorg en projectleider Omring en Wilma Spijkers, adviseur Opleiden en Ontwikkelen Omring
14.45 uur	3.3 Versterken eigen netwerk Tijdens een Eigen Kracht-conferentie maken mensen samen met familie, vrienden en kennissen een plan voor ondersteuning of begeleiding. Deze plannen zijn leidend voor de hulpverlening. Op verschillende plaatsen in Nederland is ervaring opgedaan met Eigen Kracht-conferenties voor mensen met dementie. Een Eigen Kracht-coördinator licht de ervaringen toe aan de hand van praktijkvoorbeelden.	Hilleke Crum, regiomanager Noord-Holland Eigen Kracht Centrale en een mantelzorger
16.00 uur	4.3 Grenzen aan (vraag-gestuurde) zorg Het verzorgen van mensen met dementie vraagt veel van uitvoerenden. Onder andere door de grote werkdruk komt het vraaggerichte werken in de knel. Dit zorgt voor extra spanning. Maar moet er wel op elke vraag van de cliënt worden in gegaan? Wat is het verschil tussen de zorgvraag van de moderne senior in vergelijking met de 'vertrouwde bejaarde'? Een boeiende discussie over zorg, recht, voorrecht, pech en geluk.	Debatleider: Gerke de Boer

Dagvoorzieningen

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.4 Vernieuwing dagbehandeling In de regio's Amsterdam, Haarlem en Kennemerland worden enkele traditionele psychogeriatrische dagbehandelingen verplaatst naar laagdrempelige locaties in de wijk. Wat komt er kijken bij de transitie van traditionele dagbehandeling naar dagbehandeling 'nieuwe stijl'? Wat zijn de knelpunten en waar liggen kansen voor zo'n transitie bij u in de buurt? Tijdens deze workshop bespreken we diverse onderzoeksresultaten en bieden we concrete handvatten in de vorm van een stappenplan en een draaiboek.	Prof.dr. Rose-Marie Dröes, hoogleraar Psychosociale hulpverlening voor mensen met dementie VUmc Amsterdam
11.45 uur	2.4 Odensehuis Het Odensehuis is een inloop-, advies en ontmoetingscentrum voor mensen met dementie en hun familie en vrienden. Het Odensehuis wordt zoveel mogelijk gerund door mensen met (beginnende) dementie, mantelzorgers en vrijwilligers. De deelnemers bepalen zelf welke activiteiten er zijn en waar ze aan meedoen. Dit initiatief is gestoeld op Deens voorbeeld. In deze workshop lichten we de praktijk en de achterliggende filosofie toe.	Margo Langendijk, coördinator Odensehuis Amsterdam i.s.m. een bezoeker Odensehuis
14.45 uur	3.4 DementTalent Mensen met dementie hebben nog vele talenten. DementTalent kijkt hoe deze talenten ingezet kunnen worden in de maatschappij, bijvoorbeeld als vrijwilliger. Één van de voorbeelden is een samenwerking met Staatsbosbeheer bij Radio Kootwijk. Daar zijn mensen met dementie als vrijwilligers aan het werk, bij o.a. het onderhoud van de gebouwen en de natuur in de omgeving. Bij een andere voorbeeld werkt een vrijwilliger met dementie bij een kinderdagverblijf. Bij elk project staat het talent van de mensen met dementie centraal.	Daphne Mensink, projectleidster DementTalent namens Zorggroep Apeldoorn i.s.m. Leen Sneeuw en Joop Papare vrijwilligers Radio Kootwijk
16.00 uur	4.4 Allochtonen In een moderne samenleving horen leefstijlgerichte cultuurspecifieke voorzieningen er gewoon bij. In deze sessie kijken we achter de schermen bij voorzieningen specifiek voor allochtonen. In hoeverre zijn cultuurspecifieke voorzieningen anders en hoe dragen zij bij aan het welzijn van een misschien wel vergeten cliëntgroep? En hoe zet je een dergelijke voorziening op? Via stellingen bespreken we in hoeverre cultuurspecifieke dagvoorzieningen wenselijk zijn en wat de uitdagingen zijn. De sessie eindigt met een persoonlijk praktijkverhaal.	Deniz Özkanli, initiator Alzheimer Theehuis en o.a. coördinator Zorghuis Sefkat i.s.m. een cliënt van de dagopvang

Casemanagers

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur 1.5 Vroeg interventies door case-managers W	De Amerikaanse interventie de 'Early Diagnosis Dyadic Intervention' (EDDI) is bedoeld voor het moment vlak na de diagnose en is door het Trimbos-instituut aangepast voor Nederland. Doel is de communicatie te verbeteren tussen mensen met dementie en hun mantelzorger en hen samen te laten nadenken over hun wensen voor zorg in de toekomst. Deze methodiek kan ook casemanagers ondersteunen in hun dagelijkse werkzaamheden. Een sessie over vroege interventies bij het eerste besef van dementie.	Jacomine de Lange, senior wetenschappelijk medewerker Trimbos-instituut en lector Hogeschool Rotterdam en Iris van Asch, wetenschappelijk medewerker Trimbos-instituut i.s.m. een casemanager
11.45 uur 2.5 Rol case-manager bij overdracht intramuraal I	Bij de overgang van extramurale naar intramurale zorg speelt de casemanager een belangrijke rol. Hij moet ervoor zorgen dat de zorg wordt gecontinueerd en dat kennis en ervaring goed worden overgedragen. In deze sessie staan we stil bij de kenmerken van een goede overdracht. Daarbij besteden we ook aandacht aan het onderzoeksproject CAVIA (Continuïteit van Ambulante naar Verpleeghuiszorg, een Interventie Analyse).	Annetje Bootsma-Van der Wiel, specialist ouderengeneeskunde GGZ inGeest en een casemanager
14.45 uur 3.5 Shared Decision Making W	Bij de zorg voor mensen met dementie spelen zowel professionele zorgverleners als familieleden een belangrijke rol. De onderlinge afstemming is niet altijd even makkelijk. Er zijn diverse methodieken die hierin kunnen ondersteunen. In deze workshop is er aandacht voor Shared Decision Making en de rol van de casemanager. Daarnaast hoort u meer over een pilotproject betreffende een digitaal keuzehulpinstrument dat helpt bij de gezamenlijke besluitvorming.	Carolien Smits, lector Innoveren in de Ouderenzorg en senior onderzoeker Trimbos-instituut en een casemanager
16.00 uur 4.5 Houdt casemanagement stand? D	Hoewel het casemanagement de afgelopen jaren een grote vlucht nam, staat de functie ter discussie. Enkele grote thuiszorgorganisaties gaan werken met in dementie gespecialiseerde wijkverpleegkundigen. De Praktijkondersteuner Ouderen wordt steeds belangrijker. De financiering van casemanagement staat onder druk. Welke modellen van casemanagement zullen overleven? Een debat over de toekomst van casemanagement.	Debatleider: Ruud Dirkse, directeur zorginnovatiebureau DAZ Inleider: Hein van Hout, onderzoeker casemanagementmodellen VUmc Amsterdam

Dementievriendelijke gemeenschap

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur 1.6 Vergeet dementie, onthou mens W B	Vergeet dementie, onthou mens'. Met deze campagne wil de Vlaamse overheid de dominante, vaak negatieve, beeldvorming rond dementie doorbreken. Het doel: mensen met dementie en hun mantelzorgers de plaats geven die ze verdienen in een warme samenleving en niet in de marge. Hoe integreer je deze campagneboodschap in praktisch beleid en daadwerkelijke uitvoering? In deze workshop speciale aandacht voor twee inspirerende voorbeelden: het Dementie Ondersteuningslan (DemoP) en dementievriendelijk Aarschot.	Olivier Constant, communicatiemedewerker Expertisecentrum Dementie Vlaanderen i.s.m. Eric Du Meunier en Hugo Goedemé SEL Amberes / Thuiszorgcentrum Antwerpen en Marc Dierick, directeur WZC Sint-Rochus
11.45 uur 2.6 Samenwerken in de gemeente W	In deze deelsessie komen een ambtenaar, een wethouder en een ketenregisseur aan het woord over hun gemeenschappelijke inspanningen om een aantal Brabantse gemeenten meer dementievriendelijk te maken.	Lisette Dickhoff-Evers, ketenregisseur Keten zorg Hulp bij Dementie Noord Limburg i.s.m. Coline van Everdingen, beleidsondersteuner Leven in het Dorp WWZ Gemeente Peel en Maas en een wethouder
14.45 uur 3.6 Dementievriendelijke gemeente W B	Het streven is om mensen met dementie en hun mantelzorgers in hun eigen wijk te laten wonen. Gemeenten spelen daarbij een belangrijke rol. In Nederland krijgen gemeenten advies aan de hand van quickscans. In België zijn dementievriendelijke gemeenschappen ontstaan. Horecapersoneel, buschauffeurs en politiediensten krijgen bijvoorbeeld advies over de omgang met mensen met dementie. In deze workshop komen zowel de Nederlandse als Belgische ervaringen aan bod.	Claire Meire, projectleider Dementievriendelijke Gemeenschap Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en Ruud Dirkse, directeur en projectleider Quickscans Dementiebeleid Gemeenten zorginnovatiebureau DAZ
16.00 uur 4.6 Dementievriendelijk ondernemen W	Binnen de Rabobank lopen twee projecten/programmalijnen. Ten eerste het eigen personeel meer bekend te maken met dementie. Ten tweede relaties van lokale banken meer maatschappelijk laten ondernemen rond dementie. De Rabobank is zowel betrokken bij tal van lokale initiatieven, als diverse landelijke initiatieven. Een voorbeeld van een bedrijf dat steeds meer met dementie in haar netwerken bezig is.	Spreker wordt nader bekend gemaakt.

Gedrag

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.7 ^W Stemmingsmanagement Hoe kan je stress en stemmingswisseling zien aankomen en daar adequaat op reageren? Vroegtijdige herkenning van aankomend ontspoord gedrag biedt de mogelijkheid om preventief te handelen. Hoe analyseer je gedrag, welke factoren wijzen op aankomend storend gedrag en hoe kun je stress of stemmingswisselingen helpen voorkomen? Een sessie over analyse van gedrag en preventief handelen.	Frans Hoogeveen, lector Psycho-geriatrie De Haagse Hogeschool
11.45 uur	2.7 ^W Interventieplan bij moeilijk hanteerbaar gedrag De afgelopen jaren zijn er diverse richtlijnen uitgebracht voor de aanpak van moeilijk hanteerbaar gedrag van mensen met dementie. Deze richtlijnen benadrukken het belang van psychosociale interventies en het maken van een interventieplan. In deze workshop staan we, aan de hand van een concrete praktijksituaties, stil bij het tot stand komen en uitvoeren van zo'n interventieplan.	Maritza Allewijn, ouderenpsycholoog Vivium Zorggroep en directeur PgD
14.45 uur	3.7 ^W Dementie en depressie Veel mensen met dementie zijn ook depressief. Depressiviteit gaat vaak gepaard met apathie. Hoe herken je depressiviteit bij mensen met dementie en hoe voorkom je dat? Is depressiviteit te behandelen? Een onderzoekster en twee praktijkdeskundige psychologen gaan in op deze problematiek. Naast korte inleidingen is dit een praktische doe-workshop.	Debby Gerritsen, psychogerontoloog Universitair Kennisnetwerk Oudenzorg Nijmegen Radboud Alzheimer Centrum en Margje Mahler, psycholoog Stichting Kalorama en Riët Daniël, psycholoog SVVE
16.00 uur	4.7 ^W Let's talk about sex In de zorg is praten over seks vaak een taboe, zeker bij mensen met dementie en hun partners. Toch is het belangrijk wensen en behoeften in een vroegtijdig stadium bespreekbaar te maken. Hoe doe je dat? Daarnaast is er bij een groot deel van mensen met dementie sprake van ontremd seksueel gedrag. Dit kan zich uiten in seksuele opmerkingen, betasten of tonen van geslachtsdelen. Hier wordt weinig aandacht aan besteed en men weet hier vaak niet mee om te gaan. Beide aspecten van seksualiteit komen tijdens deze sessie aan de orde.	Susan van Hooren, lector Vaktherapieën voor het lectoraat Kennisontwikkeling Vaktherapieën Hogeschool Zuyd en Nathalie Huitema, GZ-psycholoog/seksuoloog Archipel Zorggroep

Onderzoek en medicatie

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.8 ^W Inzet van psychofarmaca Psychofarmaca wordt op grote schaal ingezet bij mensen met dementie, om storend gedrag te onderdrukken. Ongeveer 2 op de 3 ouderen met dementie in het verpleeghuis gebruikt deze middelen, zoals antipsychotica, angstremmers, antidepressiva. Het gebruik van deze middelen staat ter discussie, omdat de werkzaamheid slechts beperkt is en de bijwerkingen aanzienlijk, zoals sufheid, moeizaam lopen en valgevaar. Is vermindering van gebruik van psychofarmaca mogelijk? Hoe krijg je dat dan voor elkaar? Tijdens deze inspiratiesessie wordt ingegaan op de ethische en praktische kant van de inzet van psychofarmaca.	Spreker wordt nader bekend gemaakt.
11.45 uur	2.8 ^W Medicatieveiligheid thuis De medicatieveiligheid bij mensen met dementie die thuis wonen is onvoldoende. Dat blijkt uit een onderzoek van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ). Er zijn diverse technische hulpmiddelen voorhanden om de medicatieveiligheid te bevorderen. Bovendien is het correcte gebruik van medicatie door mensen met dementie aan te leren. Hoe kunnen wij deze medicijnbegeleiding veiliger maken? En kunnen wij daarbij gebruiken maken van het lerend vermogen van mensen met dementie?	Gemma Yocarini, adviseur medicatieveiligheid bij het Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik (IVM) en Daphne Mensink, trainer en adviseur zorginnovatiebureau DAZ
14.45 uur	3.8 ^W Wetenschappelijk onderzoek: wat hebben we geleerd? Dementie is nog steeds niet te genezen. Hoe komt dat? Eén van de redenen is dat we nog veel te weinig weten! Op welke manier ontstaat de ziekte en hoe komt de ziekte bij verschillende mensen tot uiting? Er is wel al veel onderzoek gedaan, maar hoe vertaalt de kennis zich in de klinische praktijk? En hoe helpt dit dementie te voorkomen of genezen? Een sessie over het beter begrijpen van dementie. Wat hebben we uit onderzoek al geleerd? Welke mogelijke oplossingen zijn er voor de patiënt van morgen en hoe kunt u daarbij helpen?	Wiesje van der Flier, hoofd klinisch onderzoek Alzheimercentrum VUmc
16.00 uur	4.8 ^W Zicht op nieuwe medicijnen? Wanneer bij een patiënt de diagnose ziekte van Alzheimer wordt gesteld is vaak de eerste vraag: wat is eraan te doen? Er wordt wereldwijd veel onderzoek naar nieuwe medicijnen tegen Alzheimer gedaan. Bij deze klinische onderzoeken, ook wel 'clinical trials' genoemd, gaat het enerzijds om het verlichten van symptomen en anderzijds om de oorzaak van de ziekte weg te nemen. In deze workshop wordt een update gegeven van deze klinische onderzoeken en wordt aandacht besteed aan de mogelijkheden voor patiënten om aan deze clinical trials mee te doen.	Niels Prins, neuroloog Alzheimercentrum VUmc en directeur Alzheimer Research Center

Speciale cliëntgroepen

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.9 Dementie met Lewy Bodies	Evelien Lemstra, neuroloog Alzheimercentrum VUmc
11.45 uur	2.9 Fronto-temporale dementie	Prof.dr. Van Swieten, neuroloog Erasmus Universiteit Rotterdam en hoofd Alzheimercentrum ZuidWest Nederland en Freek Gillissen, verpleegkundig consulent dementie Alzheimercentrum VUmc
14.45 uur	3.9 Vasculaire cognitieve stoornissen	Niels Prins, neuroloog Alzheimercentrum VUmc en Gert Jan Biessels, neuroloog UMC Utrecht
16.00 uur	4.9 Dementie en psychiatrie	Irene de Jong, specialist ouderengeneeskunde GGZ inGeest en José Kuipers, leidinggevende en adviseur bewonersgroepen Bruggerbosch en ViVaZorggroep

Jong dementeren

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.10 Jong-dementie	Freek Gillissen, verpleegkundig consulent dementie Alzheimercentrum VUmc en Marjolein de Vugt, neuropsycholoog en coördinator Alzheimer Centrum Limburg in mantelzorger en jongedementerenden
11.45 uur	2.10 Kwaliteit van zorgaanbod	Hendrik-Jan van der Waal, voorzitter FTD-lotgenoten en Rolinka Romkes, lid FTD expertgroep en coördinator Ouderenzorg coöperatie huisartsenzorg Amsterdam Groot Zuid (CHAGZ)
14.45 uur	3.10 Dagbehandeling voor mensen met jongdementie	Patricia Vermeulen, locatiemanager Vilente Pieter Pauw
16.00 uur	4.10 Intramurale zorg voor jong dementerenden	Ad Plaizier, adviseur Kenniscentrum Jong Dementie

Communicatie en verleiding

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.11 Motiverende gespreksvoering Wat wil je? Kan je dat? En is dit het juiste moment? De meeste veranderingsprocessen beginnen met ambivalentie. Motiverende gespreksvoering is gericht op het oplossen van die ambivalentie. In deze workshop krijgt u uitleg over de toepassing van deze methode met cliënten met dementie en oefent u enkele basistechnieken. Tevens zal er aandacht zijn voor de grenzen van de toepassing in het kader van het cognitief functioneren en de wilsbekwaamheid.	Marion Klaver, GZ-psycholoog en cognitief gedragstherapeut Amsta
11.45 uur	2.11 Kunst van het verleiden De juiste communicatie, het aanspreken van het lerend vermogen en de kunst van het verleiden. Daar draait het om bij het activeren van mensen met dementie. Hoe doorbreek je het gevoel van onveiligheid, faalangst en verveling? Hoe krijg je mensen zover dat ze huishoudelijke klusjes uitvoeren, zichzelf wassen of contact leggen? Een creatieve en soms onorthodoxe aanpak kan heel verfrissend werken. In deze workshop gaat u aan de slag met casuïstiek en krijgt u feedback van twee zeer ervaren begeleiders.	Lenie Vermeer, GZ-psycholoog Lelie Zorggroep en Trimbos-instituut
14.45 uur	3.11 Communicatie met diep dementerenden Met behulp van een onderzoek op basis van systematische video-analyse wordt aangetoond dat ook diep demente mensen gevoelig zijn voor hoe zij worden benaderd en hoe zij dit ook in hun gedrag tot uitdrukking brengen. Hierbij is het van belang om, zowel verbaal als non-verbaal, 'de taal' van dementerende mensen te spreken; het 'dementees'. Deze taal is soms brokkelig maar ook beeldend, spiritueel en vol betekenis. In deze workshop delen we eigen ervaringen. Hoe stel je je open voor de taal van mensen met dementie en kan je hierdoor de zorgverlening verbeteren?	Hilde de Vocht, lector Algemene Gezondheidszorg Saxion Hogeschool en Paula Irik, geestelijk verzorger Cordaan
16.00 uur	4.11 In gesprek over dementie Als jij of je partner net de diagnose dementie hebt gehad klinkt het praten over het verdere ziekteproces of zelfs de dood nog wel erg ver weg. Door emotie of wellicht een taboe blijft dit veelal onbespreekbaar. Maar als de ziekte voortschrijdt is er meestal geen gelegenheid meer te praten en te beslissen over belangrijke en gevoelige kwesties. Wat ontnem je mensen als je dit als professional niet ter sprake brengt? Het lectoraat palliatieve zorg en dementie onderzoekt dit. In deze sessie krijgt u praktische tips voor het bespreekbaar maken van gevoelige thema's.	Carolien van Leussen, docent verpleegkunde en lid kenniskring Palliatieve Zorg, Ethiek en Communicatie Hogeschool Windesheim en Margot van Acker, teammanager ontmoetingscentra Pieter van Foreest

Zintuigen en emotieleven

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.12 Visuele problemen Bij mensen met dementie is er naast eventueel bekende oogheelkundige problematiek vaak sprake van visuele verwerkingsproblemen, zoals problemen met ruimtelijke cognitie, diepteziën en crowding (visuele problemen bij een te drukke omgeving). Bartimeus doet hier bij verpleeghuisbewoners onderzoek naar en geeft n.a.v. de uitkomsten adviezen hoe de zorg rondom de cliënt verbeterd kan worden. Deze sessie leert u meer over visuele problemen bij verschillende soorten van dementie en geeft u praktische suggesties voor een aangepaste benadering en inrichting.	Greetje Koevoets, ambulant begeleidster Bartiméus en vertegenwoordiger zorgcentrum Lisidunahof Beweging 3.0
11.45 uur	2.12 Invloed van geuren Geuren hebben veel impact op mensen met dementie. Vooral wanneer sprake is van cognitieve of emotionele kwetsbaarheid. Een geur die aan vroeger doet denken kan gerust stellen, een zetje geven of helpen je omgeving beter te herkennen. Zo bevordert een goed gekozen geur het gevoel van welbevinden. Nare of niet goed gekozen geuren geven onrust of zelfs een gevoel van bedreiging. In deze workshop krijgt u inzicht in de do's en don'ts van het werken met aromazorg.	Madeleine Knapp Hayes-Wellhüner, complementair zorgspecialist De Levensboom en Lizet Brans, zorg-assistente Stichting Groenhuysen
14.45 uur	3.12 Tastzin De tastzin is wellicht het meest onderschatte zintuig in de architectuur, zeker voor ouderen en mensen met dementie. Hoe kunnen we hier beter op inspelen? Welk materiaal helpt om iemand te activeren of om iemand gerust te stellen? Een actieve inspiratiesessie, waarin deelnemers ook zelf met materialen aan de slag gaan.	Wouter Bergman Tiest, onderzoeker Tastzin VU Amsterdam en Henri Snel, architect en onderzoeker 'Alzheimer en Architectuur' en afdelingshoofd Architectonisch Ontwerp Gerrit Rietveld Academie
16.00 uur	4.12 Dementie en humor Verandert de beleving van humor als iemand dement wordt? Wat is humor eigenlijk en wat is de functie van humor? Het (noodzakelijke) gebruik van humor in het contact met mensen met dementie is voor mantelzorgers en voor professionals vaak moeilijk. Hoe kun je mantelzorgers en professionals ondersteunen om humor te gebruiken in het contact met mensen met dementie. Tijdens deze sessie leert u hier meer over.	Corrie Aarts, projectmanager Dementie Ondersteunings- en Trainingcentrum (DOT) De Weaver

Kunst, muziek en theater

Sessie	Omschrijving	Spreeker
10.35 uur	1.13 Contact-bevorderende benadering Theater Veder heeft een effectieve methode ontwikkeld om contact te maken met ouderen met geheugenproblemen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van zang, theatrale prikkels, poëzie en reminiscentie. Sinds twee jaar worden elementen uit de Veder-methode succesvol toegepast in de 24-uurs zorg. Verzorgenden leren om contactmomenten optimaal te benutten zonder dat het extra tijd kost. Tijdens deze workshop maakt u kennis met de Veder-methode en het begrip theatrale communicatie. Daarin spelen timing, intonatie en acte de présence een belangrijke rol.	Marieke Westra, artistiek leider Theater Veder en Elaine Jordan, teamleider De Buitenhof Cordaan
11.45 uur	2.13 Stem van ons geheugen Het project De Stem van ons Geheugen brengt mensen met dementie, hun mantelzorgers en omgeving samen via muziek. Zingen activeert bepaalde hersendelen, waardoor je makkelijker toegang krijgt tot mensen met dementie. Maar hoe leg je weer contact tussen iemand met dementie en zijn begeleiders, verplegers, mantelzorgers en familie? Hoe kan muziek een bijdrage leveren aan contact maken, welbevinden en de empowerment van mensen met dementie?	Hanne Deneire, coördinator De Stem van ons Geheugen
14.45 uur	3.13 Radio Remember en Muziek op Maat Muziek is een drager van herinneringen en emoties. Diverse lecoraten ontwikkelden gezamenlijk Radio Remember: internetradio voor mensen met dementie. Een speellijstgenerator selecteert, rekeninghoudend met het dagritme, een keuze uit meer dan 3000 muziekstukken uit de jaren '50. Aanvullend kan met de methode Muziek op Maat een individueel muziekkadvis worden opgesteld. Welke muziek en op welk moment? Wat zijn de effecten en toepassingsmogelijkheden? En kan preferente muziek worden ingezet bij associatieleren of bijdragen aan stemmingsmanagement?	Frans Hoogeveen, lector Psychogeriatric De Haagse Hogeschool en Monique de Langen, muziektherapeute Muziek op Maat
16.00 uur	4.13 Meerwaarde van kunst Inzet van kunst kan een grote impact hebben op de levenskwaliteit van de persoon met dementie en zijn/haar omgeving. Het activeert het (visuele) geheugen en kan bepaalde gedragskenmerken positief beïnvloeden. Door te praten over kunst of zelf kunst te beoefenen wordt de interactie gestimuleerd en kan men beter persoonlijke emoties en ervaringen delen. Naast wetenschappelijke uitleg is er tijdens deze workshop aandacht voor inspirerende praktijkvoorbeelden uit België en Nederland.	Prof.dr. Sebastiaan Engelborghs, neuroloog en onderzoeksprofessor Neurowetenschappen en Neurochemie Universiteit Antwerpen en Joke Bos, programmacoördinator Ontmoetingscentrum de Pijp Amsterdam

Apps, E-learning en scholing

Sessie	Omschrijving	Spreeker
10.35 uur	1.14 Apps en dementie Mensen met dementie en mantelzorgers maken steeds meer gebruik van tabletcomputers. Wereldwijd verschijnen interessante programma's (apps) voor gebruik op tablets. Een overzichtswerkshop over diverse ontwikkelingen. Hierin ook aandacht voor een onderzoekproject Idays van de Saxion Hogeschool naar apps voor mensen met dementie.	Wendela Sanders, projectleider Idays Saxion Hogeschool en Bert Mulder, lector Informatie, Technologie en Samenleving aan de Haagse Hogeschool
11.45 uur	2.14 E-learning voor dummies E-learning gericht op dementie is een sterk opkomende leervorm. Er zijn inmiddels vele verschillende aanbieders en programma's te vinden. Welke werkvormen zijn mogelijk en voor welke doelgroepen? Kan e-learning face-to-face onderwijs vervangen? In deze inspiratiesessie staan we stil bij de ontwikkeling en inzet van enkele e-learningprogramma's, waaronder de e-learning module Dementie van het Trimbos-instituut.	Julie Meerveld, hoofd Belangenbehartiging en Zorgvernieuwing Alzheimer Nederland en Bernadette Willemse, wetenschappelijk medewerker Trimbos-instituut
14.45 uur	3.14 Innovatie in dementie-onderwijs Omgaan met patiënten met dementie vraagt specifieke vaardigheden en kennis. In welke mate zijn beginnende verzorgenden op hun taken toegerust? Worden in het zorgonderwijs de juiste accenten gelegd? Wat kan anders? Een debat over de opleidingen tot verzorgenden.	Debatleider: Gerke de Boer Inleider: Mieke Hollander, directeur zorg ROC-Midden Nederland
16.00 uur	4.14 Leren van de cliënt Dementiezorg leer je het beste van de cliënt. Dat is het uitgangspunt van het Zweedse zorgconcept 'Silviahemmet'. Door je eigen reacties te observeren en reflecteren, ontwikkel je bij iedere cliënt een persoonsgerichte en passende wijze van omgaan en verzorgen. Leren van de cliënt is een van de pijlers van het project 'Iedere dag de moeite waard', met daarin aandacht voor geïntegreerde aanpak van de zorgpraktijk, scholing en onderzoek. In deze sessie staat scholing centraal.	Maritza Allewijn, gz-psycholoog Vivium Zorggroep en directeur PgD en Jan van der Hammen, Theater en Spel en Dorinde van Bakkum, hoofd dagbehandeling Larikshof/Leilinde in Laren

Bewegen *Let op: sessies alleen in ronde 1 en 2!*

	Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.15 W Toegevoede waarde van bewegen	De Inspectie Gezondheidszorg (IGZ) heeft in 2012 zeven bouwstenen voor beweegstimulering van ouderen in verpleeg- en verzorgingshuizen gepresenteerd. Zij gaat deze bouwstenen ook gebruiken bij inspecties. In deze sessie wordt actief met de deelnemers stilgestaan bij de implementatie mogelijkheden van deze zeven bouwstenen.	Jolanda de Zeeuw, adviseur Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB)
11.45 uur	2.15 I Loop patronen en valanalyse	Valongevallen hebben ingrijpende gevolgen voor zowel de gezondheid als de zelfredzaamheid van mensen met dementie. Naast functionele beperkingen, zijn mensen vaak bang opnieuw te vallen. De kans op depressie neemt toe, activiteiten en het aantal sociale contacten neemt af. Onderzoek naar vallen is daarom van groot belang. In deze inspiratiesessie gaan we in op nieuwe inzichten op basis van recent internationaal onderzoek met focus op loop patronen, valanalyse en risicofactoren. Een gezamenlijke verkenning van de uitdagingen voor valpreventie en mogelijke toepassing in de praktijk.	Yvonne Schikhof, hoofd docent Instituut voor Gezondheidszorg en Kenniscentrum Zorginnovatie Hogeschool Rotterdam en Shanty Sterke, onderzoeker Vallen in het verpleeghuis en fysiotherapeut/bewegingswetenschapper Aafje

Architectuur en inrichting *Let op: sessies alleen in ronde 3 en 4!*

	Sessie	Omschrijving	Spreker
14.45 uur	3.16 W Omgeving en dementie	De komende jaren vinden grootschalige verbouwingen plaats in de zorg. Verzorgingshuizen worden bijvoorbeeld omgebouwd tot verpleeghuis. Waar moet je op letten bij het ontwerpen van de leefomgeving voor mensen met dementie? Hoe kan je inspelen op het intuïtieve gebruik van ruimtes? Hoe kan een goed ontwerp van de woonomgeving bijdragen aan de activiteit en beleving van deze doelgroep?	Caro van Dijk, architect en docent aan de TU-Delft en onderzoeker van 'Het intuïtieve huis' en Fiona de Vos, omgevingspsycholoog gespecialiseerd in 'Healing environments' Studio dVO
16.00 uur	4.16 I Ik wil naar buiten	Ieder mens beslist graag zelf of hij naar buiten gaat. Dat geldt ook voor mensen met dementie in een zorginstelling. Helemaal fijn als het buiten ook goed toeven is. De inrichting van (binnen) tuinen speelt hierbij een belangrijke rol. Hoe zorg je ervoor dat mensen veilig zelf naar buiten kunnen en genieten van het buiten zijn? In hoeverre kan je de bewoners in contact laten zijn met de omgeving? Een creatieve inspiratiesessie, waarin de deelnemers samen op zoek gaan naar mogelijkheden en uitdagingen.	Anke Wijnja, ontwerper belevingsgerichte natuurlijke buitenruimten Bureau Fonkel

Dementie in beeld

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur Beeldvorming en bejegening 	1.17 D De manier waarop dementie in films en op TV wordt afgebeeld kan invloed hebben op de beeldvorming en beleving van mensen met dementie en hun omgeving. Aan de hand van korte fragmenten van bioscoopfilms volgt een discussie over de persoonlijke beeldvorming, bejegening en communicatie rond mensen met dementie.	Debby Gerritsen, psychogerontoloog Universitair Kennisnetwerk Ouderenzorg Nijmegen Radboud Alzheimer Centrum en Yolande Kuin, psychogerontoloog Radboud Universiteit Nijmegen
11.45 uur Dementie en euthanasie 	2.17 D Een ethische discussie over euthanasie bij dementie. Wie neemt de beslissing tot euthanasie? Op welk moment? Specifieke aandacht hierbij voor de rol van de huisarts. Rationeel wordt vaak aangegeven dat het goed is om aan euthanasie mee te werken, maar emotioneel gezien blijkt het belastend. Aan de hand van de documentaire 'Voor ik het vergeet' van Paul van Eerden gaat u met elkaar in debat over euthanasie bij dementie.	Debatleider: Gerke de Boer Korte inleiding: Constance de Vries, huisarts en SCEN-arts Huisartsenpraktijk Munstergeleen
14.45 uur Music For Life B	3.17 I Het taboe rond dementie doorbreken en zorgen voor meer bewustwording. Dat was het doel van Music For Life 2012. Het evenement had enorme impact en liet de grote actiebereidheid in Vlaanderen zien. De uitdaging is om dit ook over de grenzen heen te realiseren met behulp van de media. Hoe zet je als hulpverlener een grootschalig mediapartnership op en welke rol kan jij vanuit de zorg hierin spelen? Een verdiepingssessie op de plenaire vertoning van de documentaire Music for Life - Follow Me.	Jurn Verschraegen, directeur Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw
16.00 uur Moderne technische dementie-oplossingen 	4.17 D De Hogeschool Rotterdam heeft korte films verzameld over moderne technische dementie-oplossingen. Zij laten deze zien, waarna de kijkers kort reageren. In een uur worden ruim tien filmpjes bekeken en besproken.	Yvonne Schikhof, hoofddocent Instituut voor Gezondheidszorg en Kenniscentrum Zorginnovatie Hogeschool Rotterdam

Diverslijn

Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur Geen gesloten afdelingen meer D	1.18 D De meeste mensen met dementie wonen op 'gesloten afdelingen'. Enerzijds geeft dit veiligheid en zekerheid, anderzijds is het een vorm van beperking. Is een gesloten afdeling wel nodig? Zijn we niet overvoorzichtig? Sommige zorginstellingen hebben helemaal geen gesloten afdelingen meer. Wie bepaalt of een bewoner op een gesloten afdeling komt of niet? Een fundamenteel debat.	Debatleider: Ruud Dirkse, directeur zorginnovatiebureau DAZ
11.45 uur Onvrijwillige zorg D	2.18 D tekst volgt	Spreker volgt
14.45 uur Crisishulp D	3.18 D De crisishulp bij dementie blijkt niet goed geregeld: 61% van de mantelzorgers die het afgelopen jaar behoefte had aan hulp kreeg deze niet. Hoe is crisisopvang te verbeteren? Hoe voorkomen we dat crisisopvang meteen leidt tot permanente opname? Welke rol kunnen de verschillende partners in de keten spelen? Veel zorgverleners zijn huiverig voor een rol van ziekenhuizen, omdat zij weinig ervaring hebben met dementie. Is dat terecht? Een debat over ketensamenwerking en de rol van de verwijzende hulpverlener bij een acute extra hulpvraag.	Debatleider: Lisette Dickhoff-Evers, ketenregisseur Ketenzorg Hulp bij Dementie Noord Limburg
16.00 uur Honden en dementie een goede match! I	4.18 I Een hond is voor veel mensen een belangrijk maatje. Honden spelen bij steeds meer ziektebeelden een belangrijke rol. De bekendste toepassing is voor blinden, maar ook mensen met bijvoorbeeld een Post Traumatisch Stress Syndroom, maken dankbaar gebruik van honden, omdat die stemmingswisselingen perfect aan voelen komen. Inmiddels maken ook de eerste mensen met dementie gebruik van speciale honden. Waar liggen de mogelijkheden en kansen?	Freek Gillissen, verpleegkundig consulent dementie Alzheimercentrum VUmc en Peter van der Heijden hoofd opleidingen Vereniging voor Blinden geleidenhonden (KNGF)

Pleinsessies

Let op: sessies alleen in ronde 1, 2 en 3!

	Sessie	Omschrijving	Spreker
10.35 uur	1.19 Bewegen	De informatiemarkt heeft een thematisch deel over bewegen. Na een korte inleiding bezoekt u onder leiding van een gids diverse informatiestands en posterpresentaties. U ziet hier zowel enkele vernieuwende producten van leveranciers, als voorbeelden van leuke projecten. Deze worden met korte presentaties toegelicht.	Daphne Mensink, trainer en adviseur bij zorginnovatiebureau DAZ
11.45 uur	2.19 Hulpmiddelen	De informatiemarkt heeft een thematisch deel over (technische) hulpmiddelen. Na een korte inleiding bezoekt u onder leiding van een gids diverse informatiestands en posterpresentaties. U ziet hier zowel enkele vernieuwende producten van leveranciers, als voorbeelden van leuke projecten. Deze worden met korte presentaties toegelicht.	Ruud Dirkse, directeur zorginnovatiebureau DAZ
14.45 uur	3.19 Communicatie en activiteiten	De informatiemarkt heeft een thematisch deel over communicatie en activiteiten. Na een korte inleiding bezoekt u onder leiding van een gids diverse informatiestands en posterpresentaties. U ziet hier zowel enkele vernieuwende producten van leveranciers, als voorbeelden van leuke projecten. Deze worden met korte presentaties toegelicht.	Franka Meiland, senior onderzoeker en coördinator Amsterdam Center on Aging VUmc Amsterdam

Informatie afzenders

StudieArena

StudieArena ontwikkelt en organiseert in eigen beheer vernieuwende en inspirerende congresprogramma's op het terrein van Zorg, Welzijn en Wonen. Ons motto is: kennismaken is kennisdelen. *Meer informatie: www.studiearena.nl*

Zorginnovatiebureau DAZ

DAZ is een zorginnovatiebureau dat zich helemaal heeft gespecialiseerd in vernieuwingen in de ouderenzorg. DAZ richt zich met name op wat mensen met een zorgvraag nog wel kunnen. DAZ is betrokken bij vele vernieuwende (dementie)projecten, gericht op plezier, ontmoeting en eigen kracht. *Meer informatie: www.anderszorgen.nl en www.moderne-dementiezorg.nl*

VUmc Alzheimercentrum

Het Alzheimercentrum binnen het VU medisch centrum is opgericht ten dienste van de patiëntenzorg en het patiëntgebonden wetenschappelijk onderzoek. Het Alzheimercentrum VUmc is ontstaan uit een samenwerkingsverband tussen de afdeling Neurologie VUmc en de Stichting Alzheimer Nederland. Binnen het VUmc Alzheimercentrum wordt onderzoek, onderwijs en patiëntenzorg verricht op het gebied van dementie, in de breedste zin van het woord.

Meer informatie: www.alzheimercentrum.nl

Alzheimer Nederland

Alzheimer Nederland zet zich al bijna 25 jaar in voor mensen met dementie. Wij willen met ons werk bijdragen aan een betere kwaliteit van leven voor mensen met dementie en hun naaste omgeving. Alzheimer Nederland is zowel een fonds als

een patientenbelangenorganisatie. Dit betekent dat wij opkomen voor de belangen van mensen met dementie en als fondsenwerver geld inzamelen. Het geldt dat Alzheimer Nederland ophaalt, besteden we aan het subsidiëren van wetenschappelijk onderzoek, voorlichting, ondersteuning en belangenbehartiging.

Meer informatie: www.alzheimer-nederland.nl

Trimbos-instituut

Het Trimbos-instituut zet zich in voor het verbeteren van de geestelijke gezondheid door het delen van kennis. Daartoe ontwikkelen en gebruiken de medewerkers kennis van hoge wetenschappelijke kwaliteit en bundelen ze ervaringen van patiënten en goede praktijkvoorbeelden. Voorts zetten zij zich in om deze kennis toe te passen. Programma Ouderen Het programma Ouderen richt zich op het verbeteren van de geestelijke gezondheid van ouderen. Binnen dit programma is o.a. aandacht voor het thema dementie. Het Trimbos-instituut besteedt aandacht aan de manier waarop mensen met dementie omgaan met de gevolgen van hun ziekte en de manier waarop het zorgaanbod daarop aansluit. Ook ondersteuning van mantelzorgers valt onder dit thema.

Meer informatie: www.trimbos.nl en www.kennispuntdementie.nl.

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen wil dementie in de samenleving op de agenda plaatsen om de kwaliteit van het leven van mensen met dementie en hun omgeving te behouden en te verbeteren. Zij doen dit door het samenbrengen en uitbouwen van expertise, in samenwerking met andere actoren in het werkveld.

Meer informatie: www.dementie.be

Algemene informatie

Informatie

Datum: maandag 25 november '13
Locatie: NBC in Nieuwegein
Deelnamekosten: € 330,- p.p.
Elke extra deelnemer(s): € 280,- p.p. (bij gelijk-tijdige aanmelding)

De genoemde bedragen zijn inclusief reader, lunch, koffie/thee, netwerkbordel en exclusief 21% BTW.

Programmapartner

Dit programma is ontwikkeld door StudieArena en zorginnovatiebureau DAZ i.s.m. het Alzheimer-centrum van het VUmc Amsterdam, Alzheimer Nederland, het Trimbos-instituut en het Expertise-centrum Dementie Vlaanderen.

Inschrijven

U kunt zich eenvoudig online aanmelden op: www.studiearena.nl. Na inschrijving ontvangt u per e-mail een bevestiging van uw aanmelding. Bij deze bevestiging sturen wij u tevens het programma, de factuur en de routebeschrijving. En kopie van de factuur ontvangt u per post.

Annuleringsvoorwaarden

U kunt uw deelname tot 4 weken voor het congres schriftelijk annuleren bij StudieArena. Wij berekenen dan € 45,- (excl. BTW) administratiekosten. Na deze datum bent u het volledige bedrag verschuldigd. Uw collega kan u uiteraard zonder bijkomende kosten vervangen.

Doelgroepen

Het programma is bedoeld voor:

- specialisten ouderengeneeskunde,
- (psycho)gerontologen,
- psychologen en psychotherapeuten,
- praktijkondersteuners huisartsen,
- verpleegkundigen en verzorgenden,
- zorgcoördinatoren,
- casemanagers en ketenregisseurs,
- thuiszorgmedewerkers en wijkverpleegkundigen,
- (activiteiten-)begeleiders,
- medewerkers dagbehandeling,
- ergotherapeuten en fysiotherapeuten,
- muziektherapeuten,
- geestelijk verzorgers,
- diëtisten en voedingsdeskundigen,

- maatschappelijk werkers en ouderenadviseurs,
- (locatie-)managers en afdelingshoofden V&V,
- medewerkers van kennisinstituten en branche-organisaties,
- vertegenwoordigers van cliëntenraden,
- beleidsmakers overheden Wonen, Zorg en Welzijn.

Accreditatie

Dit jaar vragen wij accreditatie aan bij de volgende verenigingen:

- **ABAN** (o.a. Verenso, vereniging van specialisten ouderengeneeskunde en sociaal geriaters (Accreditatie Bureau Cluster 1))
- **V&VN** (Kwaliteitsregister verpleegkundigen en verzorgenden)
- **Accreditatiebureau Verpleegkundig Specialisten Register**
 - Acute zorg bij somatische aandoeningen
 - Chronische zorg bij somatische aandoeningen
 - Geestelijke gezondheidszorg
 - Intensieve zorg bij somatische aandoeningen
 - Preventieve zorg bij somatische aandoeningen
- **ADAP** (Vereniging voor Ergotherapeuten)
- **KNGF / vakgroep NVFG** (De Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie in de Geriatrie. Accreditatie is aangevraagd voor zowel het algemene register als het register geriatrie-fysiotherapeut)
- **Punten voor de vrije ruimte - BAMw** (Beroepsregister van agogische en maatschappelijk werkers)
- **SKGV** (Stichting Kwaliteitsregister Geestelijk Verzorgers)
- **NVvMT** (Nederlandse Vereniging voor Muziektherapie)

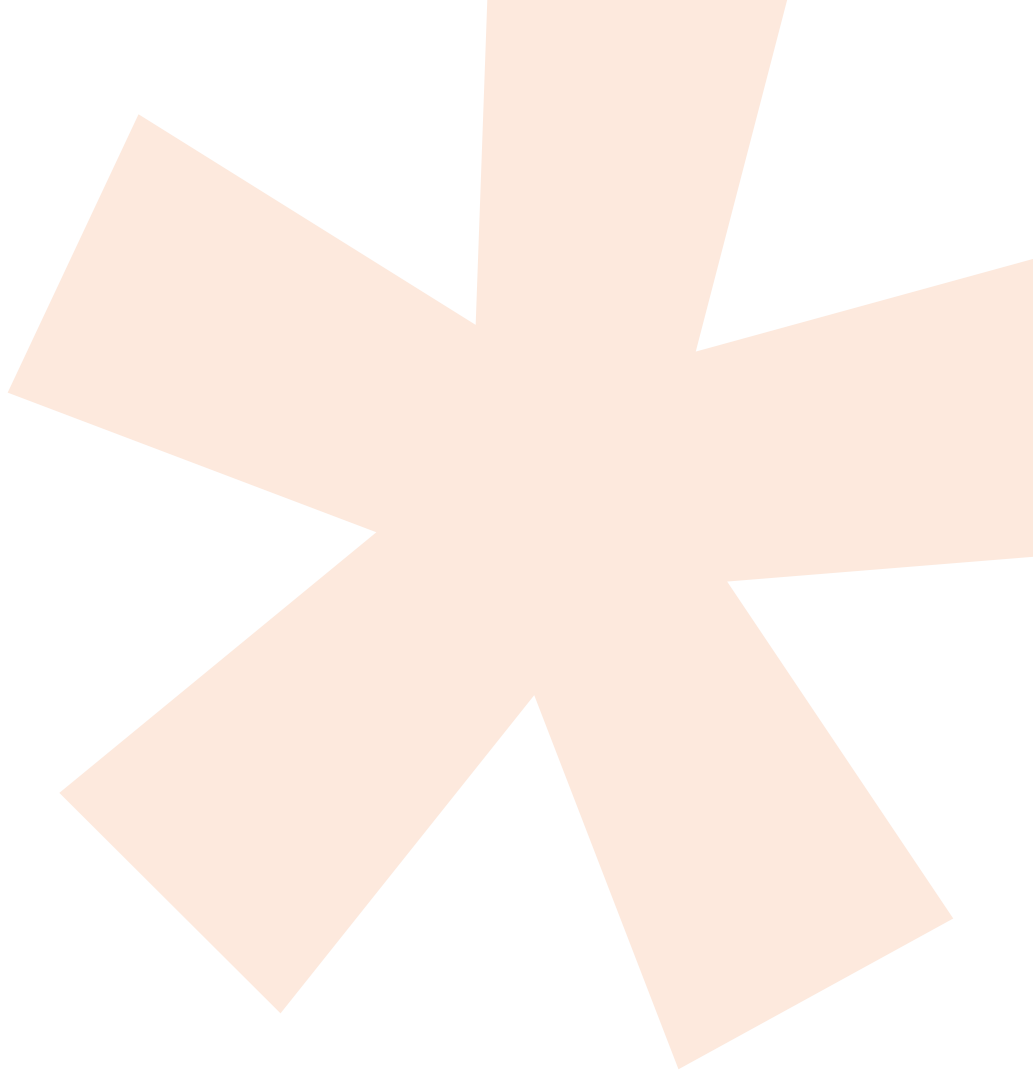
Contactgegevens

Oostergracht 13-15
3763 LX Soest

Postbus 3289
3760 DG Soest

T 035 - 5394005
F 035 - 8875024

info@studiearena.nl
www.studiearena.nl

Twitter mee: #mdcongres

Inschrijven: www.studiearena.nl

Contactgegevens

Oostergracht 13-15
3763 LX Soest

Postbus 3289
3760 DG Soest

T 035 - 5394005
F 035 - 8875024

info@studiearena.nl
www.studiearena.nl